

SPRÅKVANDRING PÅ FÆRØYENE

Et lite øyland med flere sauer enn innbyggere fascinerer nordiske språkforskere. Labyrint dro til det grønne øyriket midt i Golfstrømmen for å se hva som egentlig er så spesielt med færøysk språk.

I løpet av en intens uke i august inntok over tretti lingvister det lille landet Færøyene. De fleste av dem er medlemmer av NORMS-nettverket som ledes fra Universitetet i Tromsø.

På bussen på vei til feltarbeid i den lille bygda Fuglafjørður forklarte forsker Øystein Vangsnes lingvistenes interesse for dette språket som teller i underkant av 50.000 morsmålstalere.

– Færøysk er et nordisk språk som er annerledes enn alle de andre. Grammatisk sett kan språket sies å ligge et sted mellom islandsk og de skandinaviske språkene.

Det har seg nemlig slik at mang en lingvist har forsøkt å forklare hvorfor islandsk og de vestsandinaviske språkene har utviklet seg i så forskjellige retninger i forhold til sin felles opprinnelse. Og ikke minst hvordan dette har skjedd. Nå kan undersøkelser av færøysk vise seg å være et viktig steg på veien til økt forståelse av språkutviklingen både i Norge og på Island.

– Det er lettere for en islending å skrive færøysk enn det er for færingene selv, sa Höskuldur Thráinsson som har vært med på å lage færøyske grammatikkbøker. Men som de rundt ti islandske lingvistene som var med på feltarbeidet sa: Vi forstår det meste færingene skriver, men når de åpner munnen er det en annen sak.

BEFOLKET AV VIKINGER FRA VESTLANDET

Muntlig ligner språket litt på enkelte vestlandske dialekter, med ikkje og fjedl og nitjan (19). Og det er ikke så merkelig. – Det var vikinger fra Vestlandet som befolket Færøyene for snart tolv hundre år siden, forteller Øystein Vangsnes.

Og det er i syntaksen, altså i setningsoppbyggingen, at lingvistene er ute etter å avsløre språkernes tilknytning til hver-

andre. Det betyr at det i de aller minste bestanddelene av en setning kan finnes spor til språkets historie og til dets videre utvikling. En av lingvistene er opptatt av hvor ordet *ingenting* plasseres, en annen ser på partikler som *opp* og *ned*, flere av dem undersøker hvordan kasussystemet stadig forenkles og Øystein Vangsnes selv er opptatt av spørreord.

– Man kan faktisk forestille seg at syntaksen på færøysk er slik som den har vært i norsk for 200 år siden. Men det er viktig å påpeke at man fortsatt vet veldig lite om færøysk. Det er bare i de siste 20 årene at man virkelig har forsket på språket, sier en annen islandsk lingvist, Þórallur Eythórsson.

STOR GEOGRAFISK SPREDNING

Og i disse regntunge dagene i august var det mange landsbyer som fikk besøk av

et busslass med lingvister. For å få til en størst mulig geografisk spredning var språkforskerne innom fem steder på de 18 små og store øyene som Færøyene består av. Og befolkningen dukket opp i stort antall på skoler og samfunnshus.

– Dette er det største feltarbeidet NORMS har arrangert, understreker Øystein Vangsnes.

For de fleste forskerne er utgangspunktet for feltarbeidet å finne ut hvilke setningskonstruksjoner som høres naturlig ut for befolkningen.

For det er en ting flere av lingvistene påpekte: Det er ikke språkviterne som vet mest om språk. Det er språkbrukerne som bærer på den største kunnskapen, selv om de kanskje ikke vet det selv. Lingvistens jobb blir da å stille de rette

spørsmålene for å kunne få de riktige svarene. 🌀

NORMS (Nordic Center of Excellence in Microcomparative Syntax) er et nettverk av nordiske språkforskere fra universitetene i Tromsø, Reykjavík, Lund, Helsinki, Aarhus, Oslo og Trondheim. Formålet med NORMS er å gjøre sammenligninger av variasjoner i syntaks i de skandinaviske språkene. Prosjektet ledes fra Universitetet i Tromsø av professor Peter Svenonius og forsker Øystein Alexander Vangsnes ved CASTL.

Les mer på: <http://norms.uit.no/> og <http://uit.no/scandiasyn/foroyar-norms/>

